

Ekonomipriset 2016

Kungl. Vetenskapsakademien har beslutat utdela Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2016 till

Oliver Hart

Harvard University, Cambridge, MA, USA

”för deras bidrag till kontraktsteorin”

Kontrakt i långt och kort

Den moderna ekonomin hålls samman av oräkneliga kontrakt. De nya teoretiska verktyg som **Hart** och **Holmström** utvecklat hjälper oss att förstå verklighetens kontrakt och institutioner, och att undvika fallgropar när det gäller att skriva kontrakt.

Samhällets många kontraktstyrda relationer innefattar till exempel de mellan aktieägare och företagsledning, försäkringsbolag och bilägare, eller offentliga myndigheter och deras leverantörer. Dessa relationer inrymmer slumrande intressekonflikter och därför måste kontrakten utformas så att parterna har incitament att fatta beslut som gynnar deras ömsesidiga intressen. Årets pristagare har utvecklat *kontraktsteorin*, en generell tankesystem för att analysera många olika frågor rörande utformningen av kontrakt, som bonusprogram för företagsledning, självrisker i försäkring, och privatisering av offentliga verksamheter.

I slutet av 1970-talet visade Bengt Holmström hur en *principal* (exempelvis ägaren av ett företag) skall utforma ett optimalt kontrakt för en *agent* (företagets VD), vars handlande principalen inte fullt ut kan observera. Holmströms *informationsprincip* angav precis hur principalen bör koppla agentens ersättning till relevant information. Han visade också – i den enklaste principal-agent-modellen – hur det optimala kontraktet väger osäkerhet gentemot incitament. I senare arbeten utvidgade Holmström dessa resultat till mer realistiska situationer, nämligen: när anställda motiveras inte bara med pengar, utan även med framtida karriärmöjligheter; när agenten samtidigt utför många uppgifter, medan principalen bara kan observera vissa utfall; och när en medlem av en grupp kan åka snålskjuts på de andras arbetsinsatser.

Prissumma: 8 miljoner svenska kronor, delas lika mellan pristagarna.

Mer information: <http://kva.se> och <http://nobelprize.org>

Presskontakt: Jessica Balksjö Nannini, pressansvarig, tel. 08-673 95 44, 070 673 96 50, jessica.balksjo@kva.se

Sakkunnig: Per Strömberg, ordförande för Kommittén för priset i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne, tel. 08-736 91 19, 072-91 64 50, per.stromberg@sifr.org

Kungl. Vetenskapsakademien, stiftad år 1739, är en oberoende organisation som har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället. Akademien tar särskilt ansvar för naturvetenskap och matematik, men strävar efter att öka utbytet mellan olika discipliner.

Bengt Holmström

Massachusetts Institute of Technology,
Cambridge, MA, USA

Från mitten av 1980-talet gjorde Oliver Hart fundamentala bidrag inom en ny gren av kontraktsteorin som behandlar det viktiga fallet med *inkompleta kontrakt*. Eftersom det kan vara svårt att specificera varje eventualitet i ett kontrakt, fokuserar denna teori på den optimala fördelningen av kontrollrättigheter: vilken part skall ha rätt att fatta beslut under vilka omständigheter? Harts forskning om inkompleta kontrakt har kastat nytt ljus över frågor om ägande och kontroll i företag och har haft stort inflytande inom olika områden av ekonomi, juridik och statsvetenskap. Han har gett forskarna nya verktyg för att angripa frågor om vilka företag som bör fusionera, den bästa finansieringsbalansen mellan lån och eget kapital, och när skolor, fängelser och andra verksamheter bör vara privat eller offentligt ägda.

Genom sina insatser har Hart och Holmström lanserat kontraktsteori som ett fruktbart fält för samhällsvetenskaplig grundforskning. Under de senaste decennierna har de också studerat viktiga tillämpningar av teorin. Deras analys av optimala kontrakt lägger en intellektuell grund för att utforma politik och institutioner inom många områden, från konkurslagstiftning till politiska konstitutioner.

Oliver Hart, född 1948 (68 år) i London, Storbritannien. Fil. dr 1974 vid Princeton University, NJ, USA. Andrew E. Furer Professor of Economics vid Harvard University, Cambridge, MA, USA.

<http://scholar.harvard.edu/hart/home>

Bengt Holmström, född 1949 (67 år) i Helsingfors, Finland. Fil. dr 1978 vid Stanford University, CA, USA. Paul A. Samuelson Professor of Economics, och Professor of Economics and Management vid Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA, USA.

<http://economics.mit.edu/faculty/bengt>